

JEVROPA

- ⇒ med dežele **Južne Evrope** štejemo dežele **Iberskega, Apeninskega in Balkanskega polotoka**, vendar pa pojem ni enak pojmu **Sredozemska Evropa**
- ⇒ velik del polotoških držav v **notranjosti** namreč **ni več sredozemskih** (notranji deli Španije, Portugalske, BiH, Hrvaške, Črne gore, severni deli Bolgarije), drugod pa so spet **mediteranske značilnosti** že močno **oslabljene** (severna Italija, Makedonija)
- ⇒ seveda pa na drugi strani segajo **mediteranski vplivi** še tudi v **atlantsko in južno Francijo**, deloma v **Švico in na Krim v Ukrajini**
- ⇒ zaradi vsega naštetega ter zaradi zgodovinskih in družbeno političnih značilnosti (po katerih velik del Balkanskega polotoka sodi v Jugovzhodno Evropo) zato **Južna Evropa** obsega **Španijo in Portugalsko** na Iberskem polotoku, **Italijo** na Apeninskem in **Grčijo** na Balkanskem polotoku
- ⇒ poleg omenjenih držav pa v **Južno Evropo** sodijo še manjše samostojne države in sicer **Kneževina Andora** v vzhodnih Pirenejih, **Republika San Marino** v vzhodnih Apeninih, mestna država **Vatikan**, **Republika Malta** v osrednjem delu Sredozemskega morja južno od Sicilije in skrajni vzhod Balkanskega polotoka, **turška Trakija** z aglomeracijo Carigrad
- ⇒ skupni **naravogeografski značilnosti** dežel Južne Evrope sta: **sredozemsko ali etezijsko podnebje** (vroče in sušno poletje, mile in deževne zime) in suši prilagojeno **rastje**
- ⇒ **Kaj so etezije? Severozahodni vetrovi v Sredozemlju od aprila in oktobra**
- ⇒ skupne **družbenogeografske značilnosti** dežel Južne Evrope so: podnebju in rasti prilagojeno **kmetijstvo** (namakanje; pšenica, koruza, sadje, vinska trta, tobak, agrumi, smokve in olive, drobnica, kulturne terase, mešane kulture, intenzivni plantažni nasadi), **morska plovba** (povezala Sredozemlje, pomembna pristanišča, naftna pristanišča), **turizem** (poleg kmetijstva najpomembnejša gospodarska panoga, najmočnejša evropska turistična regija), **tradicionalno območje izseljevanja** (slabša gospodarska razvitev, izseljevanje že od konca 19. stoletja, v šestdesetih letih množično odhajanje na začasno delo v tujino), **litoralizacija** (koncentracija prebivalstva in gospodarskih dejavnosti v obalnem pasu), **skupen način življenja** (najmočnejše se kaže v obliki naselij, ki so strnjena ter v elementih pozidave)

IBERSKI POLOTOK

Položaj in zgodovinski okvir polotoka:

- zavzema skrajni jugozahodni del Evrope,
- v 8. stoletju sem prodrli Arabci, zasedba trajala vse do 15. stoletja,
- Španija in Portugalska na prehodu v novi vek vodilni kolonialni velesili,
- španska državljanska vojna (1936-39), ki je vodila v frankizem,
- na portugalskem diktatura Salazarja in naslednika (1929-74).

Reliefne značilnosti Iberskega polotoka:

- ogrodje predstavlja star hercinski masiv Meseta, omejen je z mladonagubanimi gorstvi (Kantabrijsko gorovje in Pirineji na severu, Betsijsko gorovje s Sierra Nevada na jugu),
- Kastiljsko gorovje deli Meseto na Staro in Novo Kastilijo,
- na severovzhodu Aragonsko nižavje ob reki Ebro, na jugu Anadaluzijsko nižavje ob reki Guadalquivir, nižji svet še v portugalskem primorju ob rekah Douro (Duero), Tejo (Tajó) in Guadalquivir.

Podnebna območja Iberskega polotoka:

- območje kontinentalnega podnebja (Meseta, zapra notranjost),
- območje ocesnega podnebja (severna in zahodna stran polotoka),
- območje sredozemskega podnebja (španska sredozemska obala, Anadaluzija, juž Port)

Etnična heterogenost prebivalstva

- za Španija značilna pesta etnična s preb (Kastilci ali Španci, Katalonci, Galicijci, Baski),
- Portugalska je etnično povsem homogena država (99% prebivalstva je Portugalcev),
- bolj pisana je etnična sestava prebivalstva Andore (Andorci, Španci, Francozi),
- prebivalci Gibraltarija so po rodu Portugalci, Italijani, Maltažani, Angleži in Španci .

ŠPANJA

Španski gospodarski razcvet:

- močnejša industrializacija in modernizacija se je začela v šestdesetih letih,
- razvoj gospodarstva temeljil predvsem na številnih reformah,
- pred tem je bila Španija gospodarsko zaostala država s številnimi socialnimi problemi,
- leta 1986 je postala članica ES (dotok tujega kapitala in večja odprtost v Evropo),
- gospodarsko razvite regije so predvsem Katalonija, Baleari in Madrid,
- gospodarsko nerazvite regije so Kastilija, Anadaluzija in Estramadura,
- razcvet je doživel predvsem turizem.

Problematika španskega kmetijstva:

- velike razlike med notranjostjo in obalo,
- celinska območja so kmetijsko bolj pasivna, obalna pa bolj aktivna,
- socialno-posesna struktura je posledica naravnih pogojev in zgodovinskega razvoja,
- za posebno strukturo so na eni strani značilne latifundije, na drugi strani pa njihovo nasprotje, majhne družinske posesti,
- obdelovanje zemlje na latifundijah je večinoma ekstenzivno, na družinskih posevkih pa intenzivno in polikulturno,
- zaradi velike gostote poselitve v regijah z majhnimi družinskimi posestmi je le-tam močno prisotno izseljevanje.

Borba proti poletni suši:

- sušno poljedelstvo z menjavanjem kultur (pšenica, ječmen),
- poljedelstvo s trajnimi kulturami (vinska trta, oljčni nasadi),
- namakalno poljedelstvo (španske huerte; pomaranče, mandarine, limone, breskve, marelice, riž, koruza, oljke, žito, stročnice),
- uvajanje peskovnih kultur.

Razvoj in značilnosti španskega turizma:

- začetek razvoja mednarodnega turizma na prelomu stoletja,
- razvoj množičnega turizma po drugi svetovni vojni
- ob koncu 50. let masovni turizem začne podpirati tudi država,
- začetek mednarodnega turizma na Costa ter na Costa del Sol
- letno obišče Španijo več kot 57 milijonov turistov, ki potrošijo več kot 20 milijard ameriških dolarjev,
- največ turistov pride v Španijo iz Velike Britanije, Nemčije in Francije,
- glavna turistična območja so Sredozemska obala, Baleari, Kanarski otoki in Madrid,
- severna in severozahodna obala je zaradi vlažne klime zanimiva predvsem za domače turiste.

Prostorski učinki hitrega turističnega razvoja:

- močno se je spremenila tradicionalna podoba naselij v obalnem pasu,
- nastali so številni hoteli in apartmajska naselja (betonske džungle),
- razvoj turizma je prišel v konflikt s kmetijstvom (opušča se tradicionalen način kmetovanja na terasah), industrijo in vodno oskrbo.

ITALIJA

Relief in geološka zgradba:

- reliefno lahko razdelimo Italijo na Severno Italijo in Apeninski polotok,
- Severno Italijo sestavljajo Padška nižina, Alpe in Ligursko primorje,
- Apeninski polotok sestavljajo Apenini (delimo jih na severni in osrednji del ter na Kalabrijske gore, apeninska zgradba pa se nadaljuje tudi v goratem svetu Sicilije),
- severni del Apeninov je sestavljen iz peščenih kamenin, osrednji del iz apnenecv
- na Sardiniji prevladujejo metamorfne kamenine,
- rodovitni gričevnat svet se v notranjost širi predvsem ob Arni in Tiberi,
- na območju Italije sta močno prisotna vulkanizem in potresna aktivnost.

Podnebje:

- na večjem delu ozemlja prevladuje sredozemsko podnebje,
- v Padski nižini je podnebje submediteransko,
- v Alpah je gorsko podnebje.

Vegetacija:

- v hribovju najdemo degradirane gozdove, v Alpah pa obsežne gozdove listavcev in iglavcev,
- na območju sredozemskega podnebja prevladuje makija.